

POLICY BRIEF 2022:7

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2021 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa (tietokayttoon.fi).

Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Strateginen tutkimus tietopohjaisen poliittisen pätöksenteon tukena

Erika Lilja, tutkija, Tampereen yliopisto

Jussi Kivistö, professori, Tampereen yliopisto

Vuokko Kohtamäki, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto

Sini Teräsahde, tutkija, Tampereen yliopisto

Strategisen tutkimuksen rahoitusmuoto (STN) on tarjonnut uudenlaisen mahdollisuuden kehittää tutkimuksen ja päätöksenteon välistä vuoropuhelua. Parhaimmillaan rahoitusmuoto mahdollistaa siirtymistä yksilökeskeisestä lineaarisesta tiedenevonnasta kohti moninäkökulmaista ja verkostomaista tukea päätöksenteolle.

Tietopohjaista päätöksentekoa tukevassa vuorovaikutuksessa on kuitenkin vielä hyödyntämätöntä kehityspotentiaalia. Tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuoropuhelun edellytyksiä ja valmiuksia on kehitettävä myös tiedonhyödyntäjien keskuudessa yhteistyössä STN-toimijoiden kanssa.

Päätöksenteon tukeminen strategisen tutkimuksen tavoitteena

Tutkimustiedon yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistaminen on ollut kansainvälisessä tiedepolitiikassa yksi keskeisistä tavoitteista 2000-luvulla¹. Suomessa Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) rahoittaa yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa korkeatasoista tutkimusta, jonka avulla etsitään konkreettisia ratkaisuja suuriin ja monitieteistä otetta vaativiin haasteisiin yhteistyössä tiedonhyödyntäjien kanssa². STN-rahoitusmuodon taustalla on vuonna 2014 toteutettu valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistus (TULA-uudistus), jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut rahoituksen kohdentaminen yhteiskunnan toimintoja ja palveluita koskevaan, monitieteiseen ja hyödynnettävissä olevaan tutkimukseen valtioneuvoston ohjajana. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on ollut tutkimuksen kehittäminen siten, että se on ”poliittisen päätöksenteon ja yhteiskunnan kehittämisen strateginen resurssi”.³

Suomen tietopohjaisen päätöksenteon järjestelmä on monimuotoinen kokonaisuus, johon kuuluu useita tiedon tuottamisen, tiedon hyödyntämisen ja tiedon välittämisen toimijoita. Toimijoista osa sekä tuottaa että hyödyntää tietoa.⁴ Strategisella tutkimuksella on järjestelmässä tiedon tuottamisen lisäksi selkeä tiedon välittäjän rooli. Tässä politiikkasuosituksessa tarkastelemme, miten ja kuinka onnistuneesti STN-rahoitusmuodolla on tuettu tutkittuun tietoon pohjautuvaa poliittista päätöksentekoa ja politiikkatoimien valmistelua⁵. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä tutkimukseen pohjautuvasta päätöksenteosta ja tietopohjaista päätöksentekoa tukevasta vuorovaikutuksesta. Samalla esitämme kehittämiskohteita, joihin pureutumalla voidaan edistää tietopohjaista päätöksentekoa ja yhteiskunnan kehittämistä palvelevan tiedon hyödyntämistä ottaen nykyistä paremmin huomioon paitsi tiedontuottajien myös tiedonhyödyntäjien ja -välittäjien roolit ja prosessit.

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimustiedosta toimintaan ja vaikuttavuuteen: Strategisen tutkimuksen rahoitusrahoitusmuodon arviointi (TIETOVA) -hankkeen⁶ arvioinnin päätavoitteena on selvittää, missä määrin TULA-uudistuksessa strategiselle tutkimukselle asetetut tavoitteet ovat vuoteen 2020 mennessä toteutuneet. Koska tutkimuksen vaikutusten ja vaikuttavuuden todentamiseen ja arviointiin liittyy haasteita⁷, on arvioinnissa hyödynnetty useita eri aineistolähteitä ja menetelmiä⁸ vastuullisen arvioinnin periaatteita⁹ samalla noudattaen. Tässä politiikkasuosituksessa keskitytään valtionhallintoon ja poliittiseen päätöksentekoprosessiin osallistuviin toimijoihin strategisen tutkimuksen yhtenä keskeisimpänä sidosryhmänä. Analyysi perustuu seuraaviin dokumentti-, kysely- ja haastatteluaineistoihin:

- Suomen Akatemian hankkeelle tutkimustarkoitukseen luovuttamat strategisen tutkimuksen konsortiohankkeiden ja ohjelmajohtajien rahoitushakemukset, seuranta- ja raportointiaineistot sekä välitarkasteluhakemukset ja loppuraportit (45 konsortiohanketta, 10 ohjelmaa),
- STN-ohjelmajohtajien haastatteluaineistot (8 ohjelmajohtajaa, 12 ohjelmaa),
- ministeriöiden edustajien haastatteluaineistot (16 henkilöä, 11 ministeriötä) ja
- sidosryhmäkyselyaineisto (N = 283, joista julkisella sektorilla työskentelevien vastauksia 90, joista ministeriöissä työskentelevien vastauksia 30).

Tulokset ja johtopäätökset

Tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa

STN-tutkimuksen vaikutukset päätöksentekoon ja tuotetun tiedon hyödyntäminen päätöksentekoprosessin eri vaiheissa ovat vaikeasti arvioitavissa. Ministeriöissä STN-tutkimuksen tuottamaa tietoa ei useinkaan kyetä erottamaan muusta tutkimuksesta ja sillä ei ministeriön näkökulmasta ole suurta merkitystä, millä rahoituksella hyödynnettävä tutkimustieto on tuotettu. Tärkeintä on tiedon relevanttius suhteessa tietotarpeeseen. STN-rahoitusmuodon vaikutukset päätöksentekoon ovat myös laajempia kuin tunnistetaan, sillä yhteys tietyn tiedon ja tietyn tutkimuksen välillä on monesti nähtävissä päätöksenteon perustana olevissa tausta-aineistoissa, mutta ei enää varsinaisissa päätös- tai strategiadokumenteissa.

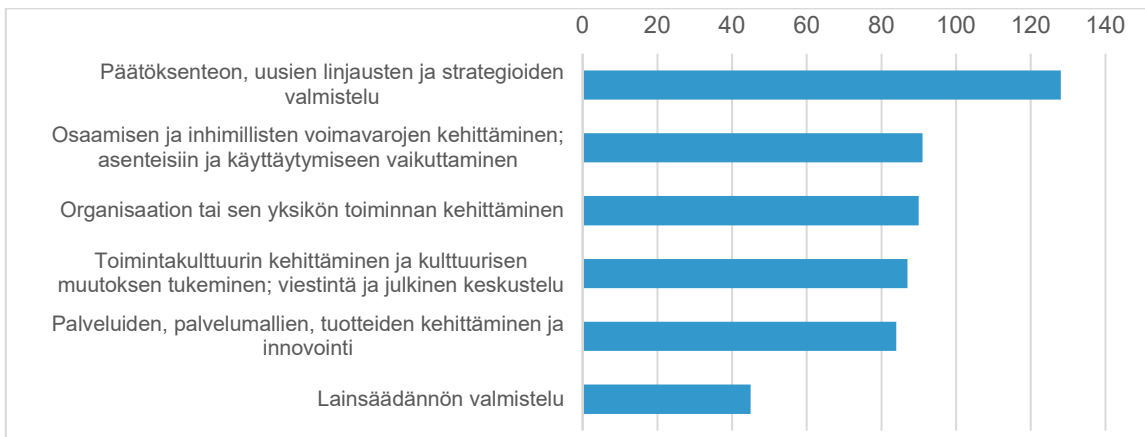
Lukuisia suoria yhteyksiä STN-tutkimuksen vaikutuksista voidaan kuitenkin osoittaa tietyn STN-ohjelman tai STN-hankkeen tutkimuksen ja esimerkiksi lainsäädäntöhankkeen, uudistuksen, strategiatyön tai ohjelman välillä. Tutkijat ovat lisäksi toimineet asiantuntijoina etenkin ministeriöiden ja valtioneuvoston toimikunnissa, komiteoissa ja muissa työryhmissä, lainsäädäntöä ja säätelyä koskevilla muutoksilla, hallituksen kuulemistilaisuuksissa ja eduskunnan valiokuntatyöskentelyssä sekä hallitusohjelmien ja hallituksen kärkihankkeiden valmistelutilaisuuksissa. Osa on myös johtanut kansallisten linjausten ja uudistusten valmistelutyötä.

STN-tutkimuksen yleisin käyttötarkoitus on julkisella sektorilla ollut päätöksenteon, uusien linjausten ja strategioiden valmistelu (Kuvio 1). STN-tutkimusta on hyödynnetty melko usein myös lainsäädännön valmistelussa. STN-tutkimuksella katsotaan näiden lisäksi olevan vaikutuksia päätöksentekoprosessin alkuvaiheissa, kun jokin asia tai ilmiö nousee tutkimuksen vaikutuksesta yhteiskunnalliseen keskusteluun. STN-tutkimus on vaikuttanut myös siihen, että jotkin keskeiset tutkimuksen käsitteet, kuten esimerkiksi ”energiaturros”, yleistyvät yhteiskunnallisessa keskustelussa.

STN-tutkimusohjelmien teemojen ja STN-hankkeiden tutkimuksen ja tavoitteiden määrittelyllä¹⁰ todetaan olevan vaikutusta siihen, miten ohjelma tai hanke onnistuu tarttumaan olemassa oleviin yhteiskunnallisiin prosesseihin ja käymään vuoropuhelua hallin-

non sektorien kanssa. Ministeriöiden edustajat ovat kyselyn mukaan aktiivisesti osallistuneet muita sidosryhmiä enemmän STN-tutkimusohjelmien ja -hankkeiden tavoitteiden määrittelyyn, mutta haastateltujen ministeriöiden edustajien mukaan STN-hankkeiden tutkimusuunnitelmia ja niissä määriteltäviä tiedonhyödyntäjien tiedon tarpeita on ministeriöiden kanssa pohdittu kuitenkin yhdessä vain harvoin. Vaikka ohjelmiin on pääsääntöisesti valikoitunut teemoja, jotka ovat olleet pitkään ajankohtaisia suomalaisessa yhteiskunnassa, on yksittäisissä ohjelmissa liian laeva tai epätasällinen määrittely johtanut politiikkarelevantin tutkimustiedon tuottamisen ja päätöksentekijöiden kanssa käytävän vuoropuhelun vaikeutumiseen. Osa ohjelmista on lisäksi ollut hankkeiden tutkimuksen osalta hyvin heterogeenisiä, mikä on vaikeuttanut tutkimuksen ja tietopohjaisen päätöksenteon tukemista käytännössä ohjelmatasolla. Yksittäisiin ohjelmiin on valikoitunut hankkeita siten, että kaikkia ohjelmalle asetettuja tavoitteita ei ole voitu tai voida saavuttaa.

Tiedon hyödyntämisen haasteena on sekä ohjelmien että hankkeiden tasolla lisäksi ollut strategisen tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon erilaiset aikajänteet ja tutkimuksen linkittäminen poliittisen päätöksenteon rytmiin ja lyhytkestoisiin prosessin vaiheisiin, joissa päätöksentekoa voidaan tukea tutkimuksella.

Kuvio 1. Sidosryhmäkyselyn (2022) tuloksia kaikkien kyselyyn vastanneiden osalta STN-tutkimuksen hyödyntämisestä eri käyttötarkoituksiin sidosryhmien keskuudessa (N=283).

Vaikka ministeriöiden edustajat pitävät ohjelmien teemapäätösten valmistelua sidosryhmiä osallistavana, ei STN-tutkimusta ole joidenkin ministeriöiden edustajien mukaan tehty tai ole parhaillaan käynnissä sellaisista aiheista, jotka liittyisivät suoraan ministeriön toimintaan. Kaikki ministeriöt ovat osallistuneet jollakin tavalla STN-rahoitusmuodon toimintaan ja useat ministeriöt ovat osallistuneet hankkeiden toimintaan myös toteutusvaiheessa, mutta varsinaisia politiikkavalmisteluun suoraan liittyviä hankkeita koetaan tyypillisesti olleen vähän. Poikkeuksiakin on¹¹ ja esimerkiksi yhdessä ministeriössä STN-tutkimusta on onnistuneesti hyödynnetty yhä tiiviimmin riippuen ohjelmakokonaisuudesta kun taas eräässä toisessa ministeriössä on ollut hyvinkin tiivistä ja hyödyllistä yhteistyötä useamman STN-hankkeen kanssa.

Ministeriöt, niiden osastot tai edustajat, jotka ovat aktiivisesti olleet mukana STN-hankkeiden toiminnassa, kokevat usein STN-rahoitusmuodon hyödyllisemmäksi ja sen vaikutukset laajempina kuin ne ministeriöt, joilla ei ole ollut yhtä tiivistä vuorovaikutusta STN-tutkimuksen kanssa. Kaiken kaikkiaan julkisen sektorin toimijat, jotka ovat itse osallistuneet aktiivisesti STN-rahoitusmuodon puitteissa tapahtuvaan vuorovaikutukseen, ovat olleet tyytyväisempiä STN-tutkimuksen tiedon ja tuotosten hyödyntämiseen omassa toiminnassaan. STN-tutkimus koetaan kuitenkin poikkeuksetta arvokkaaksi ja mielletään monessa ministeriössä tutkimukseksi, joka luo sellaista tietopohjaa ja osaamista, jonka hyöty voi realisoitua vasta vuosien kuluttua. Tietoa on hyödynnetty ja toivotaan hyödynnettävän entistä enemmän myös tulevaisuuden trendien ja nousevien poliittisen ja yhteiskunnallisen keskustelun teemojen tunnistamisessa.

Tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon välisen vuoropuhelun tukeminen

STN-rahoitusmuoto on suomalaisen tutkimusrahoitusjärjestelmän kentällä poikkeuksellinen, sillä se painottaa samanaikaisesti sekä tieteellistä korkeatasoisuutta että yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja tästä syystä myös vuorovaikutustoimiin osoitetaan suoraan STN-rahoitusta. Vuorovaikutustoimintaa myös seurataan hankkeiden ja ohjelmien tasolla niiden keston ajan. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja vuorovaikutuksen tavoitteet ja niihin liittyvä toiminta koetaan usein rahoitusmuodon keskeisimpänä lisäarvona.

Tutkimuksen ja päätöksenteon välistä vuorovaikutusta on STN-rahoitusmuodossa edistetty sekä yksisuuntaisen tutkimustiedon siirron että kaksisuuntaisen vuoropuhelun keinoin rahoitusmuoto-, ohjelma- ja hanketasolla. Tiedon tuottaminen ja hyödyntäminen on tyypillisesti toteutunut vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa useiden suorien ja epäsuorien vuorovaikutusmuotojen ja -keinojen kautta¹². Monitieteisyyttä¹³, tiedeidenvälisyyttä ja transdisiplinärisyyttä¹⁴, eli tieteen tekemisen perinteiset rajat ylittävää sidosryhmäyhteistyötä, voidaan pitää näitä vuorovaikutuksen muotoja ja keinoja läpäisevänä periaatteena. Tutkimustiedon siirtoa ja vuoropuhelua päätöksentekoprosessiin osallistuvien toimijoiden kanssa on toteutettu myös toiminnanaikaisesti jo ennen varsinaisten tutkimustulosten muodostamista. Vertaisarvioimattomien tulosten hyödyntämiseen on liittynyt myös tietoon liittyvien epävarmuuksien kommunikointia¹⁵.

Ohjelmatoiminta ja ohjelmajohtajan rooli¹⁶ yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tukemisessa on muodostanut STN-rahoitusmuodolle omaleimaisen piirteen. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta on ohjelmatasolla edistetty yhdessä strategisen tutkimuksen (ST) vastualueen kanssa. Ohjelmajohtajien ja ST-vastualueen välinen työnjako on toteutettu siten, että ST-vastualue on vastannut tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuoropuhelun edistämisestä valtioneuvosto- ja eduskuntatasolla. Tyypillisesti ohjelmajohtajan rooli tietopohjaisen päätöksenteon edistämässä on liittynyt päätöksentekoprosessiin osallistuvien toimijoiden kanssa käydyn vuoropuhelun mahdollistamiseen ja tukemiseen sekä kirjallisten tietosynteesien, kuten politiikkasuositusjulkaisujen, tekemiseen yhdessä ohjelman hankkeiden sekä myös muiden ohjelmien kanssa.

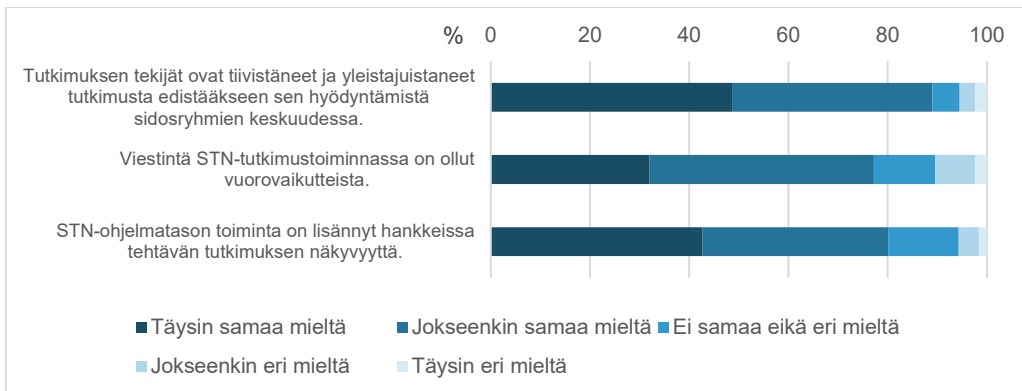
Tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuorovaikutuksen edellytykset ovat sekä tutkimustiedon siirron että vuoropuhelun osalta heikommät, mikäli vuorovaikutusta edistetään ja siihen liittyviä keinoja ja prosesseja sekä osaamista kehitetään vain tiedontuottajien keskuudessa. Kokonaiskuvassa haasteita vuorovaikutukselle näyttää muodostaneen se, että STN-rahoitusmuodon perustamisvaiheessa on kiinnitetty huomiota vuorovaikutusvalmiuksien ja -edellytysten kehittämiseen tutkimuksen puolelle, mutta vastaavaa kehittämistyötä tiedonhyödyntäjien puolella (ministeriöt) ei ole saatettu alkuun.

Tiedenevonta ja tiedevälittäminen strategisessa tutkimuksessa

Tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuorovaikutuksen tukemista STN-rahoitusmuodolla voidaan pohtia tarkemmin tiedenevonn¹⁷ ja tiedevälittämisen¹⁸ näkökulmista. Strategisen tutkimuksen vuorovaikutustoimissa on korostunut etenkin lineaarinen tiedenevonta, jonka voidaan nähdä korostavan tieteen itsenäisyyttä ja varjelevan tiedettä politisoitumiselta¹⁹. Toisaalta toiminnassa on nähtävissä yhä enemmän myös yhteiskehittävän tiedenevonn²⁰ ja kaksisuuntaiseen vuoropuheluun suuntautuvan tiedevälittämisen pyrkimyksiä, jossa tutkimustiedon siirron ja tiedon tuottajilta hyödyntäjille suuntautuvan tiedon välittämisen sijaan pyritään jatkuvan vuorovaikutuksen kautta lisäämään kummankin osapuolen ymmärrystä käsillä olevista haasteista, päätöksentekoon liittyvistä tietotarpeista ja toisaalta myös esimerkiksi siitä, mitä käsillä olevasta asiasta voidaan tutkitun tiedon valossa sanoa ja minkälaisia epävarmuuksia tietoon kulloinkin liittyy.

Kaksisuuntaista vuoropuhelua ja tiedon hyödynnettävyyttä on STN-rahoitusmuodossa pyritty tukemaan kehittämällä myös perinteisestä tiedenevonnasta eroavia vuorovaikutusmuotoja, kuten sidosryhmäpaneelitoimintaa, kumppanuuksia sekä uusia yhteiskehittävää otetta hyödyntäviä konsepteja ja -toimintamalleja. Näissä vuorovaikutusmuodoissa tutkimustoimintaan osallistetaan mukaan paitsi päätöksentekoprosessiin osallistuvia toimijoita myös muita keskeisiä sidosryhmiä²¹. Sidoryhmien näkemyksen mukaan myös viestintä strategisessa tutkimuksessa on ollut vuorovaikutteista ja tutkijat ovat onnistuneesti tiivistäneet ja yleistajuistaneet tietoa edistääkseen sen hyödyntämistä sidoryhmien keskuudessa (Kuvio 2).

Vaikka hankkeen tutkijoiden tehtäviin on sisällynyt vuorovaikutuksen ja viestinnän tehtäviä, on STN-rahoitusmuodossa kuitenkin osoitettu selkeä tiedonvälittäjän rooli ohjelmajohtajille. Ohjelmajohtajiksi on valittu sekä tutkimuksen että yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmasta kokeneita henkilöitä, joiden yhteiskunnallisen vaikuttamisen verkostot ovat olleet laajat. Ohjelmajohtajat ovat koordinoineet toimintaa paitsi ohjelman sisällä myös yli ohjelmaraajojen yhteistyössä muiden ohjelmajohtajien kanssa ja tehtäviin on sisällynyt etenkin tietopohjaista päätöksentekoa tukevia, tiedevälittämiseen painottuvia toimia, joissa tietoa kootaan tietosynteeseiksi ja tiivistetään yhteistyössä mahdollisimman konkreettiseen ja päätöksenteon näkökulmasta hyödynnettävissä olevaan muotoon.

Kuvio 2. Sidosryhmäkyselyn (2022) tuloksia kaikkien kyselyyn vastanneiden sidosryhmien osalta ohjelmatoiminnasta ja viestinnästä STN-tutkimuksen vaikuttavuuden edistäjänä (N=283).

Ohjelmajohtajien mukaan STN-rahoitusmuodon ohjelmarakenne on mahdollistanut suunnitellun toiminnan lisäksi myös nopean reagoinnin ministeriöiltä tullessiin pyyntöihin. Ohjelmajohtajien mukaan he ovat näissäkään tilanteissa onnistuneet kokoamaan yhdessä yli ohjelmaraajojen yhteen eri näkökulmia ja tuottamaan tiedosta monipuolisia ko koavia synteesejä, joita on voitu välittää meneillään olevaan päätöksentekoprosessiin. Merkitystä on ollut myös sillä, että tällainen tapa toimia ei ole ollut tutkijoille vierasta. Vaikka kokemuksia on myös siitä, että tutkitulla tiedolla ei ole onnistuneesta ja hedelmälliseksi koetusta vuoropuhelusta huolimatta lopulta ollut merkitystä poliittisessa päätöksenteossa, on vuoropuhelu ja sen kautta syntynyt molemminpuolisen ymmärryksen lisääntyminen itsessään koettu arvokkaana. Myös ohjelmajohtajien verkostoilla on ollut merkitystä ohjelmatoiminnassa ja niitä on hyödynnetty aktiivisesti yli ohjelmaraajojen.

STN-rahoitusmuodossa on tuettu kaksisuuntaista vuoropuhelua tutkimuksen ja päätöksenteon välillä, mutta vuorovaikutus on kuitenkin kaikilla tasoilla kallistunut yksisuuntaisen tutkitun tiedon siirron ja lineaarisen tiedoneuvonnan suuntaan. STN-rahoitusmuodossa on sekä ohjelmajohtajien että ministeriöiden edustajien mukaan vielä hyödyntämätöntä potentiaalia ja mahdollisuuksia tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuoropuhelun kehittämiseen ja lisäämiseen. Erityisesti tällaista potentiaalia on lähestymistavoissa, joissa tutkimuksen ja päätöksenteon välinen vuoropuhelu perustuu jatkuvaan vuorovaikutukseen, joka mahdollistaa tutkimuksen toteutuksen reflektoinnin suhteessa päätöksentekijöiden nopeastikin muuttuviin tiedon tarpeisiin. Moni julkisen sektorin toimija kokee, että vuorovaikutustoimintaa tulisi lisätä ja kehittää erityisesti tutkimuksen alkuvaiheessa.

Resurssi-intensiivisten päätöksenteon tukemisen ja vuoropuhelun muotojen, kuten yhteiskehittämiseen tähtävien työpajojen ja yhteiskehitettyyn tietoon perustuvien politiikkasuositusten, edistämiseksi reunaehdoja asettavat kuitenkin hankkeiden tutkimussuunnitelmat. Yksi keskeinen kehityskohde on pohtia, miten hankkeet voisivat hakuvai-

heessa ottaa paremmin huomioon ohjelmatason toiminnan ja tulisiko ohjelmatason toimintaa rakentava ohjelmajohtaja valita jo aikaisemmassa vaiheessa joko ennen tutkimusohjelman hankehakua tai samanaikaisesti sen kanssa.

Strateginen tutkimus ja tietoon pohjautuva päätöksenteko

Poliittisessa päätöksenteossa käytettävissä oleva tietopohja on yhä laajempaa, mutta samalla politiikkarelevantin, päätöksenteon valmistelun tietotarpeisiin vastaavan ja laadukkaan tiedon löytäminen on yhä vaikeampaa²². Korkealaatuista, monitieteistä ja pitkäkestoista tutkimusta painottavaa STN-rahoitusmuotoa verrataan ministeriöissä paitsi TULA-uudistusta edeltäneiden sektoritutkimuslaitosten ja ministeriöiden omaan tutkimustoimintaan myös erityisesti samassa yhteydessä muodostetun valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan (VN TEAS) -rahoitusmuotoon. Nämä vastaavat ministeriöiden edustajien mukaan useimmiten paremmin ministeriöiden tietotarpeisiin ja tuottavat konkreettista ja hyödynnettävää tietoa politiikkavalmisteluprosessiin. Tämä ei ole yllättävää, sillä yhteys tutkimuksen ja päätöksenteon välillä perustuu pitkälti hyvin perinteiseen kysymys–vastaus-mallin mukaiseen vuorovaikutukseen, jossa tutkijat vastaavat ministeriöiden määrittelemiin tutkimuskysymyksiin²³.

Vaikka lineaarista tiedoneuvontaa tarvitaan edelleen, eivät perinteiset kansalliset tiedoneuvonnan toimintamallit yksinään kuitenkaan enää vastaa nykypäivän tarpeisiin²⁴. Onkin aiheellista pohtia tarkemmin, miten tutkimustietoon pohjautuva päätöksenteko tulisi ymmärtää strategisen tutkimuksen kontekstissa, jossa suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin etsitään ratkaisuja tieteellisesti korkeatasoisen, monitieteisen ja tieteen perinteiset rajat ylittävän ja pitkäkestoisen tutkimuksen keinoin tavalla, joka poikkeaa perinteisestä kysymys–vastaus -mallista. STN-rahoitusmuodolla ei esimerkiksi voida edistää tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa kuin tiettyyn rajaan asti, sillä tiedon hyödyntämiseen vaikuttavat myös ministeriöiden omat prosessit ja kapasiteetti hyödyntää tietoa. TULA-uudistuksen tavoite, jonka mukaan tutkimuksesta muodostetaan poliittisen päätöksenteon strateginen resurssi, näyttäisikin vaativan sitä, että myös valtionhallinnossa pohditaan tietopohjaisen päätöksenteon nykytilaa ja tunnistetaan niitä kehittämistarpeita, joita pitkäkestoisen, strategisen tutkimuksen hyödyntäminen poliittisessa päätöksenteossa edellyttää.

Myös STN-rahoitusmuoto vaatii kehittämistä²⁵. Monien ohjelmajohtajien näkemyksen mukaan tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon kohtaaminen tietopohjaisessa päätöksenteossa on oletettua huomattavasti moniulotteisempi prosessi. Lisäksi useiden ministeriöiden edustajien mukaan strategisen tutkimuksen ja päätöksenteon välille tarvitaan osajia, jotka kykenevät ylittämään kahden erilaisen toimintaympäristön kielelliset ja toiminnalliset rajat. Samassa yhteydessä tulisi tarkastella myös kansainvälisten verkostojen hyödyntämistä ja tutkimuksen ja päätöksenteon välisen vuoropuhelun vahvistamista etenkin Euroopan unionin tasolla.

STN-rahoitusmuoto ei tältä osin poikkea tietopohjaisen päätöksenteon edistämisen yleisestä kehityksestä, jonka mukaan tutkimuksen ja päätöksenteon välille tarvitaan kaksisuuntaisia tiedevälittämisen toimintoja. Tällä ei kuitenkaan viitata viestinnän palveluita tarjoaviin yrityksiin, vaan tiedevälittämisen toimintoja koordinoiviin ja toteuttaviin tahoihin, jotka omaavat tarvittavat kontaktit, osaamisen ja resurssit sekä tuntemuksen niin päätöksenteon kuin tutkimuksen toimintaympäristöistä, kulttuureista ja käytännöistä. Samalla edellytetään myös taitoja, jotka liittyvät vuorovaikutuksen rakentamiseen ja syventämiseen.²⁶

Johtopäätökset

Vaikka STN-rahoitteisen tutkimuksen vaikutuksia päätöksentekoon ja tuotetun tiedon hyödyntämistä päätöksentekoprosessiin on haasteellista arvioida tarkkoina syy-seuraus-suhteina, voidaan kuitenkin osoittaa lukuisia suoria yhteyksiä STN-tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon välillä. STN-tutkimuksen yleisin käyttötarkoitus on julkisella sektorilla ollut päätöksenteon, uusien linjausten ja strategioiden valmistelu. STN-tutkimuksella katsotaan olevan vaikutuksia myös päätöksentekoprosessin alkuvaiheissa asioiden noustessa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja STN-tutkimus koetaan arvokkaaksi tutkimukseksi, joka luo tietopohjaa ja osaamista ja jonka hyödyt voivat realisoitua vasta useampien vuosien kuluttua.

Tietopohjaisen päätöksenteon järjestelmässä STN-rahoitusmuoto on tarjonnut uudenlaisen mahdollisuuden kokeilla ja kehittää tutkimuksen ja päätöksenteon välistä vuoropuhelua. Vuorovaikutusta on edistetty sekä yksisuuntaisen tutkimustiedon siirron että kaksisuuntaisen vuoropuhelun keinoin niin rahoitusmuoto-, ohjelma- kuin hanketasolla. Tiedon tuottaminen ja hyödyntäminen on tyypillisesti toteutunut vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa useiden suorien ja epäsuorien vuorovaikutusmuotojen ja -keinojen kautta. Monitieteisyyttä, tiedeidenvälisyyttä ja transdisiplinäärisyyttä, eli tieteen tekemisen perinteiset rajat ylittävää sidosryhmäyhteistyötä, voidaan pitää näitä vuorovaikutuksen muotoja ja keinoja läpäisevänä periaatteena.

Strategisen tutkimuksen ja päätöksenteon välisessä vuorovaikutuksessa on mahdollisuus siirtyä yksilökeskeisestä lineaarisesta tiede-neuvonnasta kohti strategisen tutkimuksen rahoitusmuodon laajuista, moninäkökulmaista ja verkostomaista tukea päätöksenteolle. Rahoitusmuoto, jossa samaa ilmiötä tai teemaa tutkii eri näkökulmista monta laajaa ja monitieteistä hanketta, jossa yhteistyötä tehdään yli ohjelmarajojen ja jossa kehitetään tiedevälittämisen toimintoja sekä luodaan ja hyödynnetään lukuisia verkostoja, kykenee parhaimmillaan ylittämään kapeisiin näkökulmiin ja vahvoin tutkimusyksiköihin ja yksilöihin liittyvät riskit tietopohjaisessa päätöksenteossa.

Huomiota tulisi jatkossa kiinnittää siihen, millainen keskusteluyhteys strategisen tutkimuksen ja päätöksenteon välille muodostetaan, jotta sekä tiedon tuottamiseen että tiedon hyödyntämiseen osallistuvat toimijat ovat tiiviimmin vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja jotta strategisen tutkimuksen tarjoama moninäkökulmainen ja verkostomainen tuki yhdistetään paremmin poliittisen päätöksenteon ja siihen liittyvän ennakkoinnin

prosesseihin. TULA-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen näyttäisi vaativan tietopohjaisen päätöksenteon kehittämistarpeiden tunnistamista valtionhallinnossa liittyen strategisen tutkimuksen parempaan hyödyntämiseen ja vuorovaikutuksen kehittämiseen yhteistyössä STN-toimijoiden kanssa.

Yhteenveto toimenpide-ehdotuksista

- STN-rahoitusmuodon päätöksenteon tuen fokusta suositellaan muutettavan tutkimustiedon siirrosta ja perinteisestä tiedoneuvonnasta päätöksenteon tietotarpeita paremmin luotaavan vuoropuhelun kehittämiseen. Vaikka tietopohjaisen päätöksenteon ei strategisen tutkimuksen kontekstissa tulekaan perustua kysymys-vastaus -malliin, jossa ministeriöt ja politiikkavalmistelijat määrittelevät tutkimusteemat ja tavoitteet sekä tutkimuskysymykset, tulee STN-rahoitusmuodossa kuitenkin kiinnittää jatkossa huomiota erityisesti ohjelmien valmisteluvaiheessa ja hankkeiden suunnitelmavaiheessa tapahtuvaan vuorovaikutukseen sekä toteutusvaiheen vuorovaikutuksen kaksisuuntaisuuteen. Kaikkien vaiheiden vuorovaikutus edistää myös ymmärryksen syntymistä päätöksentekijöiden tietotarpeista.
- Valtionhallinnon osalta suositellaan, että valtionhallinto sitoutuu tietopohjaisen päätöksenteon järjestelmän kehittämiseen, selvittää tietopohjaisen päätöksenteon nykytilaa ja prosesseja sekä näihin liittyvää osaamista ja kehittämistarpeita, jotta strategisen tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon välisen vuoropuhelun edellytyksiä ja valmiuksia voidaan kehittää myös tiedonhyödyntäjien keskuudessa.
- Jotta strategisessa tutkimuksessa voidaan keskittyä tieteellisen tutkimuksen tekemiseen ja päätöksentekoa laadukkaasti tukevan tietopohjan tuottamiseen, on tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon vuorovaikutuksessa suositeltavaa kehittää, kokeilla ja hyödyntää tiedevälittämisen toimintoja ja tiedonvälittäjiä, joilla on osaamista ja tuntemusta niin päätöksenteon kuin tutkimuksen toimintaympäristöistä, kulttuureista ja käytännöistä.

Lisälukemista

TIETOVA-hankkeen raportti julkaistaan syksyllä 2022. Lisätietoja hankkeesta:

<https://tietokayttoon.fi/-/tutkimustiedosta-toimintaan-ja-vaikuttavuuteen-strategisen-tutkimuksen-rahoitusinstrumentin-arviointi-tietova->

Lisätietoja:

Hankkeen johtaja, professori Jussi Kivistö toimii Tampereen yliopistossa hallinto-tieteen professorina. Sähköposti: jussi.kivisto@tuni.fi. p. 050 421 1070.

Tutkija Erika Lilja toimii lippulaivapäällikkönä INVEST-tutkimuskeskuksessa Turun yliopistossa ja tutkijana Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Sähköposti: erika.lilja@utu.fi. p. 044 556 3411.

Dosentti, yliopistonlehtori Vuokko Kohtamäki työskentelee korkeakouluhallinnon ja -talouden opettajana ja tutkijana Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Sähköposti: vuokko.kohtamaki@tuni.fi. p. 040 190 4055.

Tutkija Sini Teräsahde toimii tutkijana Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin sekä johtamisen ja talouden tiedekunnassa.

TIETOVA-hanke toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2021 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Tiedeasiantuntija Antti Pelkonen

Valtioneuvoston kanslia, antti.pelkonen@gov.fi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

Viitteet

- ¹ Budtz Pedersen, D. ym. (2020) Methods for mapping the impact of social sciences and humanities — A literature review. *Research Evaluation* 29: 1, 4–21.
- ² STN (2022). Strategisen tutkimuksen verkkosivut, <https://www.aka.fi/strateginen-tutkimus/>. Hattu 3.2.2022.
- ³ Valtioneuvoston kanslia (2012). Valtion tutkimuslaitosten ja -rahoituksen kokonaisuudistuksen (TULA-uudistus) arviointi, 83-88.
- ⁴ Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021). Tieteen ja päätöksenteon vuorovaikutus eilen, tänään ja huomenna – Tiedeneuvonnan kehittämishanke SOFIN näkökulma, Suomalainen Tiedeakatemia, 19-21.
- ⁵ Tietopohjainen päätöksenteko (*evidence-informed policy-making*) eroaa tietoperusteisesta päätöksenteosta (*evidence-based policy-making*) siten, että tietoa ei nähdä päätöksentekoa määrittävänä tekijänä ja keskeistä onkin tukea päätöksentekijöitä tarjoamalla heille laaja tietopohja. Esim. Head, B. W. (2015). Toward more “evidence-informed” policy making? *Public Administration Review*, 76(3), 472–484; French (2019). Is it time to give up on evidence-based policy? *Policy & Politics*, 47(1), 151–168; Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021). Tieteen ja päätöksenteon vuorovaikutus eilen, tänään ja huomenna – Tiedeneuvonnan kehittämishanke SOFIN näkökulma, Suomalainen Tiedeakatemia. Poliittinen päätöksenteko Suomessa perustuu puolestaan valtionhallinnossa parlamentaarisesti vastuunalaisen hallituksen rooliin kansallisen politiikan valmistelussa ja toimeenpanossa. Valtioneuvostotason päätöksenteko tapahtuu kollegiaalisesti ja kuvastelee hallituksen poliittista rakennetta. Valiokunnilla on Suomessa tärkeä rooli päätöksenteossa ja sen valmistelussa. Ministeriöissä virkahenkilöt valmistelevat päätökset, jotka tehdään yleensä esittelystä, jolloin virkahenkilö ottaa vastuun päätöksen lainmukaisuudesta. Vaikka ministeriöiden päällikköinä toimivat ministerit eivät ole alistettuja virkahenkilöiden kollegiaalisuuteen päätöksentekoon, on virkahenkilöjohtolla suuri merkitys ministeriön toiminnassa. Esim. Saukkonen 2008. Suomen poliittinen järjestelmä. Poliittista päätöksentekoa ja niiden toteuttamista kutsutaan taasen politiikkatoimiksi, joiden toteuttamisen vaiheet muodostavat politiikkaprosessin. Poliittikkaprosessin vaiheet voidaan määritellä esimerkiksi Cairneyn (2020, 26–27, *Understanding public policy: theories and issues*. Red Globe Press) mukaan agendan määrittelyyn, suunnitteluun ja valmisteluun, hyväksymiseen, voimaan saattamiseen ja arviointiin. Suomessa tehtävien lakiuudistusten osalta Moisio (2021, *Tutkimustiedolla tärkeä rooli päätöksentekoprosessissa*, THL-blogi 25.2.2021) on jakanut prosessin kuuteen vaiheeseen seuraavasti: ilmiön tuleminen yleiseen tietoisuuteen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ongelmana, ilmiön nouseminen poliittiselle agendalle, lainvalmistelu, valiokuntakäsittely eduskunnassa, lakimuutoksen toimeenpano ja arviointi. Tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa puolestaan vaatii, että tieto on relevanttia eli että se vastaa päätöksentekijöiden tarpeisiin (Riddell, P. (2014) ‘Making better use of evidence in government’, *Political Insight*, 5: 8–11). Tietoa hyödynnetään usein strategisesti tai symbolisesti oikeuttamaan päätöksentekoa (Radaelli, C. M. (1995) ‘The role of knowledge in the policy process’, *Journal of European Public Policy*, 2: 159–83) ja myös tietoon pohjaavaan päätöksentekoon vaikuttavat erilaiset intressit ja arvot (Zapp, M. & J. J. W. Powell (2017). *Moving towards Mode 2? Evidence-based policy-making and the changing conditions for educational research in Germany*, *Science and Public Policy* 44(5)). Tieteellinen tieto on siis ainoastaan yksi monista päätöksentekoon vaikuttavista tekijöistä eikä tieteellinen tieto yksin useita yksiselitteisesti jonkin tietyn ratkaisun suuntaan, vaan tarjoaa parhaan mahdollisen tiedon ja vain osittaisista varmuutta tavoiteltujen päämäärien toteutumisesta (Sanderson, I. (2002), *Evaluation, Policy Learning and Evidence-Based Policy Making*. *Public Administration*, 80: 1-22).
- ⁶ Sanna Marinin hallitus on linjannut, että strategisen tutkimuksen rahoitusväline arvioidaan tällä kaudella. Hankkeen tuloksia hyödynnetään hallituksen strategista tutkimusta koskevien linjausten valmistelussa ja päätöksenteossa. Hanke tuottaa myös ministeriöille ja muille toimijoille relevanttia tutkimustietoa strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen toiminnasta, vaikutuksista ja vaikuttavuudesta sekä siihen liittyvistä tutkimustiedon hyödyntämisen menettelytavoista.

⁷ Ks. esim. Budtz Pedersen ym. (2020); Muhonen, R., Benneworth, P. & Olmos-Peñuela J. (2020), From productive interactions to impact pathways: Understanding the key dimensions in developing SSH research societal impact, *Research Evaluation* 29 (1), 34–47, <https://doi.org/10.1093/reseval/rvz003>; Spaapen, J. & L. van Drooge (2011). Introducing ‘productive interactions’ in social impact assessment. *Research Evaluation*, 20(3), September 2011, pages 211–218. DOI: 10.3152/095820211X12941371876742; ERIC (2010). Guide on Evaluating the societal relevance of academic research. <http://www.siampi.eu/Content/ERIC%20Guide%202010.pdf>; Bond, A., & Pope, J. (2012). The state of the art of impact assessment in 2012. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 30(1), 1–4. DOI: <https://doi.org/10.1080/14615517.2012.669140>; Bornmann, L. (2013). What is societal impact of research and how can it be assessed? A literature survey. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(2), 217–233. DOI: <https://doi.org/10.1002/asi.22803>

⁸ Ks. esim. Budtz Pedersen ym. (2020)

⁹ Hicks, D., & Wouters, P. (2015). The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*, 520 (7548), 429–431. DOI: ; DORA (2012). San Francisco Declaration on Research Assessment. <https://sfedora.org/read/>

¹⁰ Yhteiskunnallisesti relevantin tiedon tuottaminen on STN-rahoitusmuodon kantava periaate. Ohjelmien teemavalmisteluprosessin aikana määritellään ja rajataan vuorovaikutteisen, yhteiskehittämistä hyödyntävän prosessin kautta sitä, mihin yhteiskunnallisesti keskeisiin teemoihin tutkimusohjelmat keskittyvät. Tämä ohjaa STN-tutkimuksen tavoitteita ohjelma- ja hanketasolla. Teemavalmisteluprosessissa merkittävien ja ajankohtaisten yhteiskunnallisten haasteiden tunnistamisessa hyödynnetään avointa ideointia ja ennakoitua, joiden pohjalta STN valikoi joukon potentiaalisia teema-aihoita arvioitavaksi ja yhteiskehittäväksi teematyöpajoihin. Avoimessa ideoinnissa hyödynnetään joukkoistettua signaalien keruuta (Viima-kysely) ja koostetaan ajankohdittaisia ennakoitukatsauksia relevanttien yhteiskunnallisten haasteiden identifiointia. Tunnistetuista teema-aihoista STN valitsee kaksi teemaa jatkoon ja työstää niistä teemaluonnokset, jotka esitellään avoimessa julkisessa teemakuulemisessa. Kuulemisen jälkeen STN luovuttaa teema-aloitteen valtioneuvostolle, joka päättää seuraavista strategisen tutkimuksen teemoista. (ST-vasualue, 2021, Strategisen tutkimuksen vastuualueen esitys teemavalmisteluprosessista.)

¹¹ OKM:n korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto on katsonut olevansa esteellinen toimimaan kumppanina STN-hankkeissa, koska osasto on luonnostellut Suomen Akatemiaa ja STN-rahoitusmuotoa koskevan lain, ollut luomassa STN-konseptia ja tulosohtaa Suomen Akatemiaa. Myös eräs toinen ministeriö katsoo nykyisin olevansa esteellinen osallistumaan hankkeiden toimintaan ministeriönä, joten virkamiehet voivat osallistua STN-hankkeiden toimintaan ainoastaan yksittäisinä henkilöinä asiantuntijaroolissa.

¹² STN-tutkimuksessa hyödynnetyt vuorovaikutuskeinot ja -muodot voidaan luokitella seuraavasti: 1. Ohjausryhmät ja neuvottelukunnat sekä asiantuntijaneelit, 2. Asiantuntijana toimiminen, 3. Yhteisöt, verkostot ja alustat, 4. Kumppanuudet, 5. Yhteiskehittäminen, 6. Uudet vuorovaikutuksen konseptit ja -toimintamallit, 7. Tapahtumat, seminaarit ja esiintymiset, 8. Viestintä ja mediayhteistyö, 9. Julkaisutoiminta, 10. Koulutus ja osaamisen kehittäminen, 11. STN-ohjelmataason yhteistyö ja 12. Tutkijaliikkuvuus. Epäsuoraa vuorovaikutusta tapahtuu erityisesti julkaisu-toiminnan (esim. tieteelliset julkaisut, politiikkasuositukset ja yleistajuisten julkaisut) ja viestinnän (esim. tiedotteet, hankkeen verkkosivu, sosiaalisen median sisällöntuotanto), koulutuksen ja osaamisen (esim. alan uudet ammattilaiset, täydennyskoulutuksen keinoin kentällä jo toimivien ammattilaisten päivitetty tai uusi osaaminen) sekä tieteen ja tutkimuksen saavutettavuuden (esim. saavutettavat, avoimet tuotokset, kuten avoin tutkimusaineisto ja koodi, tutkimusinfrastruktuurien ja -resurssien yhteiskäyttö ja avoin yhteistyö) välityksellä. Muissa muodoissa ja keinoissa korostuu suora vuorovaikutus, jossa vuorovaikutusta tapahtuu henkilökohtaisella tasolla tutkijoiden ja sidosryhmätoimijoiden välillä.

¹³ Monitieteinen tutkimus kokoaa yhteen eri tieteenaloja ja tutkimusongelmia lähestyttäen eri tieteenalojen menetelmillä ja aineistoilla. Monitieteisyyden rinnalle voidaan nostaa myös monitaitainen tutkimusyhteistyö.

¹⁴ Tieteidenvälisyydellä viitataan usein tieteenalojen väliseen yhteistyöhön, joka on monitieteistä tutkimusta tiiviimpää ja jossa eri tieteenalojen osaamista yhdistämällä ja niiden rajoja ylittämällä

pyritään hakemaan uusia näkökulmia ja ratkaisuja. Poikkitieteisyydellä viitataan usein tieteiden välisyyttä syvempään yhteistyöhön ja tieteenalojen integroitumiseen. Transdisiplinäärisuus on monitulkintainen käsite, jolle ei ole yksiselitteistä määritelmää ja joskus sillä viitataan poikkitieteelliseen tutkimukseen, johon otetaan mukaan ulkopuolisia sidosryhmiä. Strategisen tutkimuksen kontekstissa käsitteellä viitataan kuitenkin useimmiten siihen, että tutkimuksessa pyritään ylittämään tieteen tekemisen perinteiset rajat ottamalla tutkimuksen tekemiseen mukaan tieteen ulkopuoliset sidosryhmät.

¹⁵ Päätöksenteossa hyödynnettävän tiedon luotettavuus tai varmuus vaihtelevat paljon. Kun päätöksenteossa muodostetaan tiedollista kokonaiskuvaa käsiteltävästä ilmiöstä, on Kärkkäisen, Kuosmanen ja Särkän (2021) mukaan tärkeää tunnistaa, kuinka varmaa mikäkin tieto on. Myös välitettävässä tiedossa päätöksentekoon on tärkeää järjestelmällisesti tunnistaa tietoon liittyvät epävarmuudet ja viestiä niistä selkeästi.

¹⁶ Ohjelmajohtajan keskeisimpiä tehtäviä ovat olleet ohjelmakokonaisuuden rakentaminen yhteistyössä johtamansa ohjelman hankkeiden kanssa, ohjelmarajat ylittävästä yhteistyöstä vastaaminen muiden ohjelmajohtajien kanssa sekä tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen.

¹⁷ Tiedeneuvonta (*science for policy*) voidaan Kärkkäisen, Kuosmanen ja Särkän (2021) mukaan ymmärtää tieteen tueksi poliittiselle päätöksenteolle politiikkatoimien valmistelussa ja toteuttamisessa. Tieteen termipankin mukaan tiedeneuvonta tarkoittaa tieteen tukea päätöksenteolle. Tiedeneuvonta toteutuu erilaisten tutkimusta tuottavien, välittävien ja hyödyntävien organisaatioiden yhteistoiminnan tuloksena. Tiedeneuvonanto on puolestaan joukko erilaisia tiedeneuvonnan toimintatapoja, joilla tiedeyhteisön jäsenet tuovat tutkimustietoa päätöksenteon tueksi.

¹⁸ Nykyisessä tietopohjaisen päätöksenteon järjestelmässä tiedon tuottajien ja hyödyntäjien välissä toimii yhä useammin toimijoita, jotka keskittyvät nimenomaan tutkitun tiedon välittämiseen (knowledge brokering) ja eri toimijoiden välisten yhteyksien, verkostojen ja yhteisymmärryksen rakentamiseen (Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä 2021; Kalliomäki ym. 2021; Meyer, 2010; Saarela, Söderman & Lyytimäki, 2015). Suomenkielinen nimitys ”tiedevälittäminen” on uusi, vaikka tiedevälittämistä on tehty jo hyvin pitkään (Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä 2021, 10). Tieteen termipankin mukaan tiedevälittäminen on tieteellisen tiedon välittämistä eri toimijoiden välillä. Tiedevälittämisen tavoitteena on edistää tieteellisen tiedon hyödyntämistä. Tiedevälittämistä voivat harjoittaa paitsi yksilöt myös organisaatiot. Se on puolueetonta välittämistoimintaa, ja eroaa näin esimerkiksi lobbauksesta, joka on edunvalvontaa.

¹⁹ Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021, 23 – 24, 26)

²⁰ Yhteiskehittävä tiedeneuvonta korostaa tiedon hyödynnettävyyden parantamista ja demokratian vahvistamista osallistumisen ja yhteistyön keinoin (Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä 2021, 24 – 26).

²¹ STN-tutkimuksessa keskeisiä sidosryhmiä ovat olleet julkinen sektori, päätöksentekijät ja päätöksentekoprosessiin osallistuvat muut toimijat, elinkeinoelämä, teollisuus ja yritykset sekä muut innovaatiotoimijat, kolmannen sektorin toimijat kuten yhdistykset ja säätiöt, eri alojen ammattilaiset, kuluttajat, kansalaiset ja suuri yleisö sekä tutkijat ja tiedeyhteisö.

²² Ministeriöiden haastattelut. Ks. myös esim. Hiilamo ja Kuosmanen (2020). Tiedepaneeli vastasi hallinnon kutsuun kriisin keskellä. Tieto käyttöön! -blogi. 18.9.2020.

²³ Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021)

²⁴ Hiilamo ja Kuosmanen (2020); Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021)

²⁵ STN-rahoitusmuodon ensimmäisen kuuden vuoden aikana on havaittavissa myös kehittymistä rahoitusmuodon kaikilla tasoilla, kun verrataan ensimmäisten ohjelmien ja hankkeiden toimintaa suhteessa uudempiin ohjelmiin ja hankkeisiin. Korkealaatuinen tutkimus ja parhaiden tutkijoiden mukana olemisen näyttäisi yhdistyvän yhä paremmin siihen, että myös tutkijat ovat kiinnostuneita siitä, että tutkimuksen tuloksista viestitään ja keskustellaan ja että niitä välitetään eteenpäin.

²⁶ Kärkkäinen, Kuosmanen ja Särkkä (2021)